
Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Pospíchálky

---

Dana Kodetová & Vojtěch Kodet

2020

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: Pospíchálky

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	9
3) Shrnutí významu	10
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření	10
5) Návrh ochranných opatření a péče	10
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	11
7) Další odborné podklady.....	11
8) Stupeň významu	11
9) Fotodokumentace	12
10) Literatura	13

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkujeme.

Vysvětlivky:

Významné druhy = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

Zvláště chráněné druhy = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

Naturové druhy = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

Ohrožené druhy = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

Vzácné druhy = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

CR = kriticky ohrožený (critically endangered)

EN = ohrožený (endangered)

VU = zranitelný (vulnerable)

NT = téměř ohrožený (near threatened)

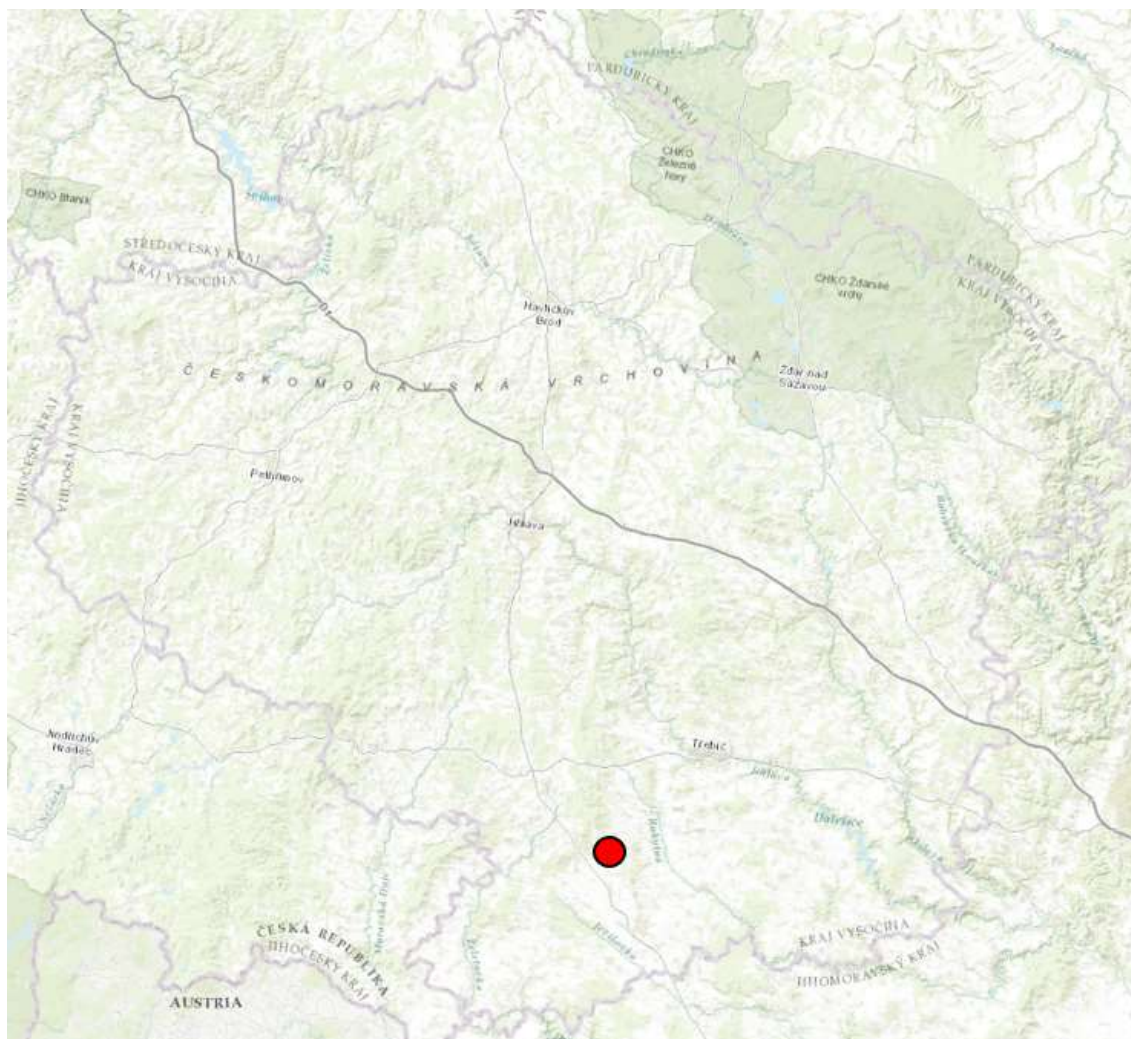
LC = nejméně dotčený (least concern)

Pospíchálky

1) Popis lokality

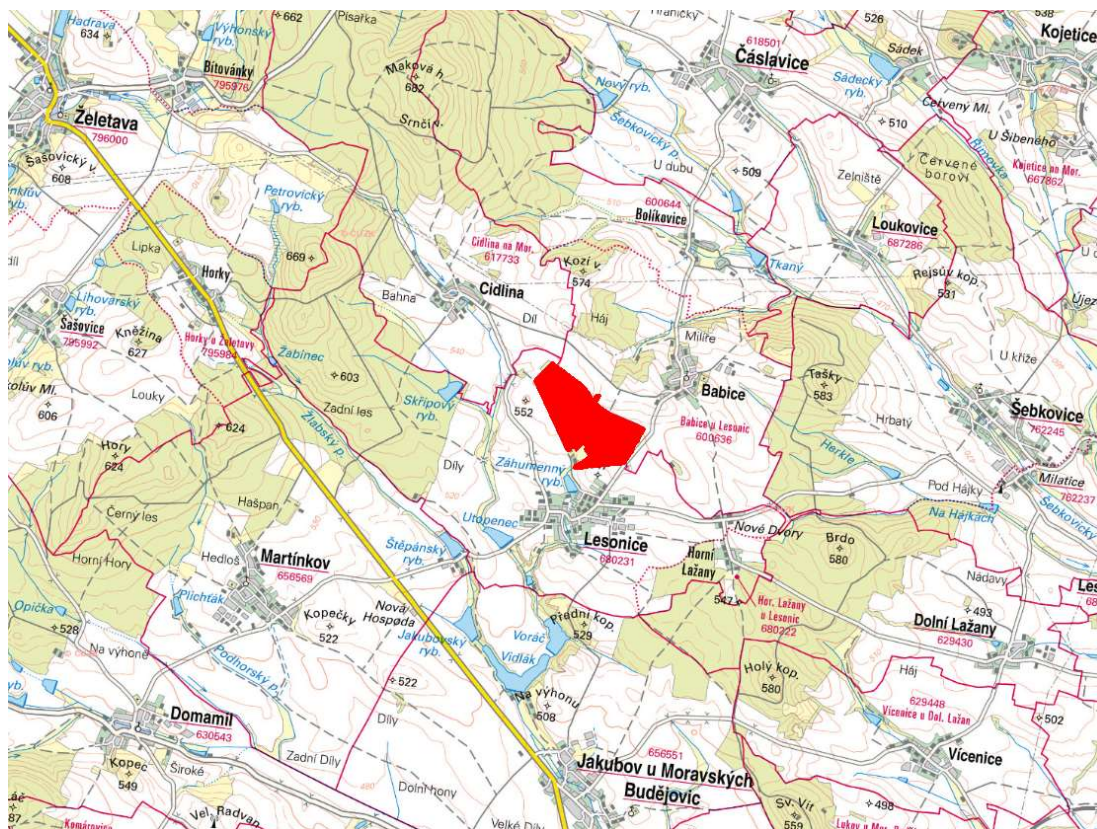
Kraj:	Kraj Vysočina
Okres:	Třebíč
Pověřený ob. úřad:	Moravské Budějovice
Obec:	Lesonice
Katastrální území:	Lesonice
Lokalizace:	cca 0,5 km S od Lesonic, součást bývalé obory Lesonice a RBC Pospíchálky
Výměra:	62,7 ha
Nadmořská výška:	526 – 565 m n. m.
Mapovací kvadrát:	6860

Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.

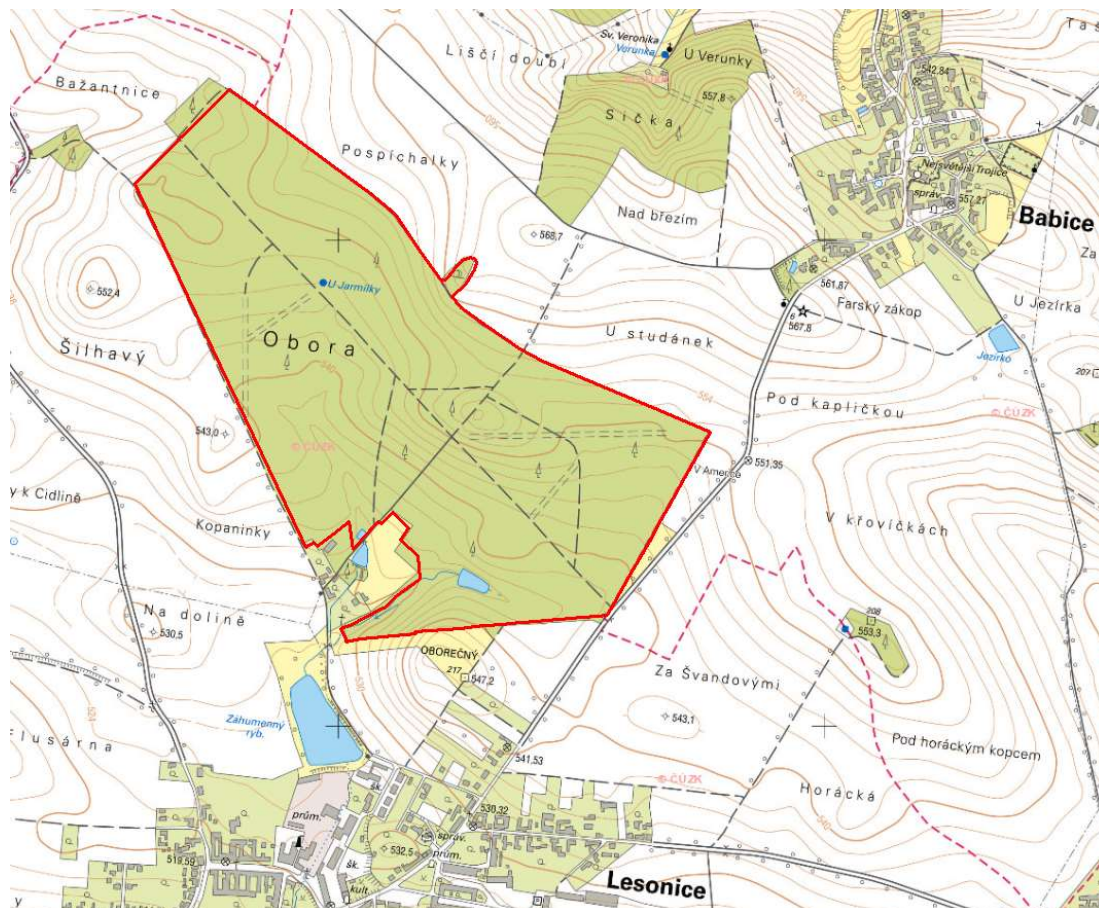

Obr.: Poloha lokality.

Obr.: Vymezení lokality.

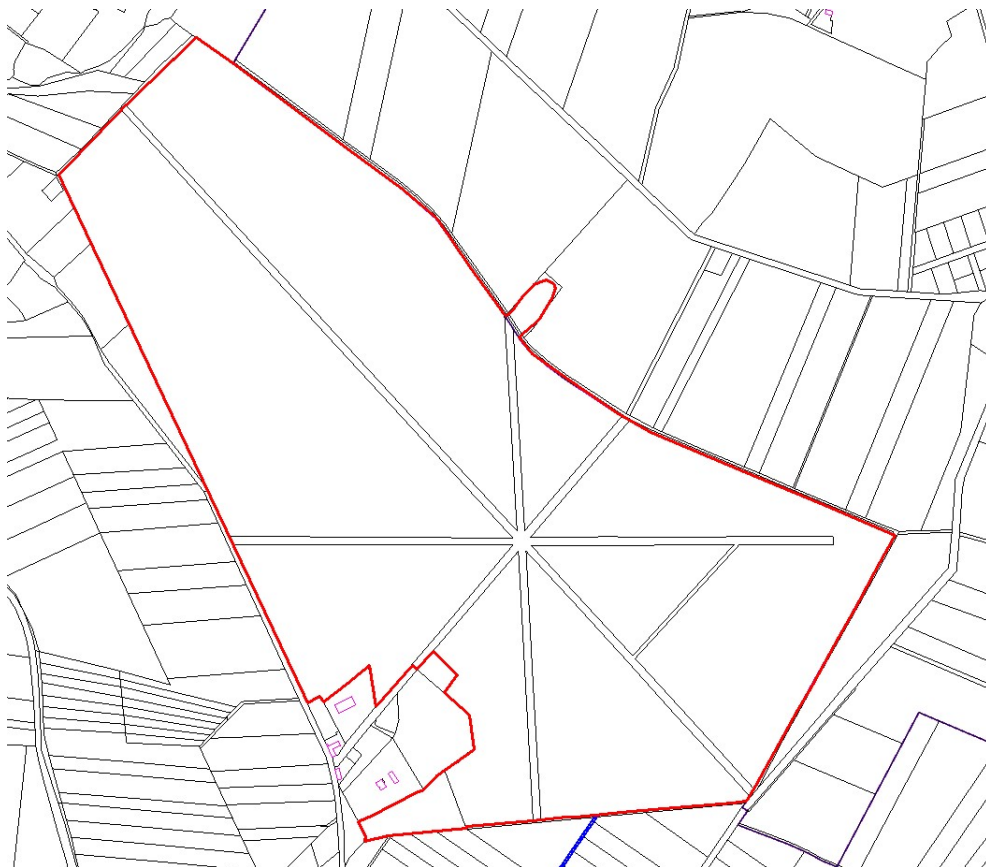

Obr.: Lokalita na leteckém snímku.

Obr.: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.

Obr.: Pohled na lokalitu od západu (Google Earth 2018).

- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT5 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava
Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina
Celek: IIC-7 – Jevišovická pahorkatina
Podcelek: IIC-7C – Jaroměřická kotlina
Okrsek: IIC-7C-a – Stařečská pahorkatina
(DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Hydrologie:** povodí I. řádu (hlavní): 4 – Dunaj
povodí II. řádu (dílčí povodí hlavního toku): 4-16 – Jihlava
povodí III. řádu (základní): 4-16-03 – Rokytná
povodí IV. řádu: 4-16-03-0130 – Jakubovský potok
(Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
- Hydrogeologie:** Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika
Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny
Rajon: 6550 – Krystalinikum v povodí Jihlavy (Olmer et al. 2006)
- Geologie:** Éra: Proterozoikum-Paleozoikum
Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum
Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum)
Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku
Horninový typ: Metamorfit
Hornina: Pararula
Minerální složení: Biotit, sillimanit, biotit, +/- cordierit, muskovit, granát
Hornina: Kvarcit, pararula
Minerální složení: Muskovit, muskovit, biotit, biotit
Éra: Kenozoikum
Útvar: Kvartér
Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity
Oblast: Kvartér
Horninový typ: Sediment nezpevněný
Hornina: Píščito-hlinitý až hlinito-píščitý sediment
Minerální složení: Pestré

Éra: Kenozoikum
Útvar: Kvartér
Oddělení: Holocén
Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity
Oblast: Kvartér
Horninový typ: Sediment nezpevněný
Hornina: Smíšený sediment (ČGS 2015)

Pedologie: Půdní typ: GL – Glej
Půdní subtyp: GLf – Glej fluvický
Půdní typ: KA – kambizem
Půdní subtyp: KAm – kambizem modální
Půdní typ: PG – Pseudoglej
Půdní subtyp: PGm – Pseudoglej modální (ČGS 2012)

Biogeografie: Biogeografická oblast: Kontinentální
Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
Bioregion: 1.50 – Velkomeziříčský
Biochora: -4BS – Rozřezané plošiny na kyselých metamorfitech
v suché oblasti 4. v.s. (CULEK et al. 2005, 2013)

Fytogeografie: Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres: 67 – Českomoravská vrchovina (BÚ ČSAV 1987)

Potenciální přirozená vegetace:
Vegetační skupina: Květnaté bučiny (*Eu-Fagenion*)
Vegetační jednotka: 18 – Bučina s kyčelnicí devítilistou
(*Dentario enneaphylli-Fagetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

Přírodní lesní oblast: 33 – Předhoří Českomoravské vrchoviny (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

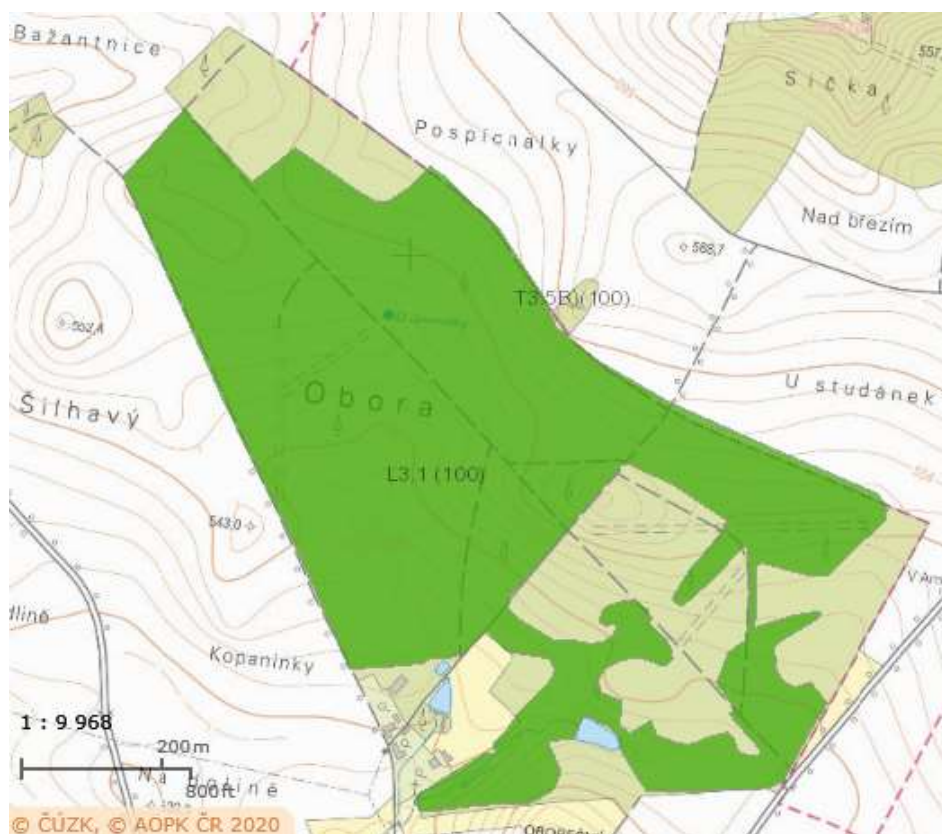
Ekosystémová a biotopová charakteristika: Fragmety starších dubohabřin. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

Obr.: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2020, webgis.nature.cz):

L3.1 – Hercynské dubohabřiny [LC]

T3.5B – Acidofilní suché trávníky bez význačného výskytu vstavačovitých (okolí) [NT]

2) Stručná charakteristika biocenózy

Porosty smíšeného lesa uprostřed zemědělské krajiny, bývalá obora. Dominantní porost tvoří duby letní (*Quercus robur*), habry obecné (*Carpinus betulus*), jasany ztepilé (*Fraxinus excelsior*), olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), javory kleny (*Acer pseudoplatanus*) i mléče (*A. platanooides*), vtroušeně modřín opadavý (*Larix decidua*), jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*). Velmi cenné jsou solitéry starých dubů rozprostřené po oboře.

Z rostlin zde roste např. žindava evropská (*Sanicula europea*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), mařinka vonná (*Galium odoratum*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*).

Z brouků zde žije zvláště chráněný střevlík Scheidlerův (*Carabus scheidleri*), z dalších druhů např. střevlík zlatolesklý (*Carabus auronitens*), střevlík zrnitý (*Carabus granulatus*) či úzkohrdlec přizpůsobený (*Limodromus assimilis*).

Z lokality je známo hnízdění anebo hnízdní výskyt řady druhů ptáků. Z 5 zvláště chráněných druhů ptáků to jsou výr velký (*Bubo bubo*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), ostříž lesní (*Falco subbuteo*), strakapoud prostřední (*Dendrocoptes medius*) a nad lokalitou loví vlašťovka obecná (*Hirundo rustica*), dalším naturovým druhem zde je žluna šedá (*Picus canus*). Z dalších druhů ptáků nepěvci puštík obecný (*Strix aluco*), káně lesní (*Buteo buteo*), žluna zelená (*Picus viridis*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*) či holub hřivnác (*Columba palumbus*). V dutinách hnízdí několik druhů pěvců, a to brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora lužní (*Poecile montanus*), sýkora modřínka (*Cyanistes caeruleus*), sýkora koňadra (*Parus major*), sýkora uhelníček (*Periparus ater*) či špaček obecný (*Sturnus vulgaris*). Z dalších druhů pěvců byly na lokalitě zjištěny některé méně časté druhy, jako linduška lesní (*Anthus trivialis*), budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*), zvonohlík zahradní (*Serinus serinus*), dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), hýl obecný (*Pyrrhula*

pyrrhula) či vrána šedá (*Corvus cornix*) a z běžných druhů budníček menší (*Phylloscopus collybita*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), drozd brávník (*Turdus viscivorus*), drozd kvíčala (*Turdus pilaris*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*), kos černý (*Turdus merula*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), pěvuška modrá (*Prunella modularis*), střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*), strnad obecný (*Emberiza citrinella*), zvonek zelený (*Chloris chloris*) a pouze na jehličnany vázaní králíček ohnivý (*Regulus ignicapilla*), králíček obecný (*Regulus regulus*) a čížek lesní (*Spinus spinus*). Při podrobnějším ornitologickém průzkumu lze očekávat zjištění dalších druhů.

Ze zvláště chráněných druhů savců zde byl zjištěn netopýr ušatý (*Plecotus auritus*).

Údaje o jiných taxonomických skupinách nejsou z této lokality k dispozici.

3) Shrnutí významu

Významná lokalita přírodě blízké lesní vegetace s přítomností většího množství starých a doupných stromů s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů. Lokalita je významným hnízdištěm ptáků a celkově významným ostrůvkem pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou jehličnanů.

4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

5) Návrh ochranných opatření a péče

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly druhově a prostorově diferencované porosty. Při obnově podporovat dominantní podíl autochtonních listnáčů pestřejšího druhového složení, ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Jedná se o ornitologicky významnou lokalitu, kde se vyskytují a rozmnožují chráněné a ohrožené druhy ptáků. Pro výskyt a hnízdění vzácných, chráněných a ohrožených druhů ptáků i pro celkové zachování pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdicích ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umístování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdicí na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené s lesostepním či hájovým charakterem. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

7) Další odborné podklady

AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

8) Stupeň významu

II

9) Fotodokumentace

7. 4. 2014

16. 5. 2015

7. 4. 2014

16. 5. 2015

16. 5. 2015

10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.